

Con chim tra trả

Lê Việt Điều

Thằng Quới vất vả lắm mới chạy theo dấu con chim từ sáng cho đến giờ. Ngày hôm qua nó nghe tin có con chim tra trả mới về vườn mít nhà ngoại nó. Nó quyết bắt cho được con chim để tặng cho con Thề Phụng.

Gần tết rồi, cánh đồng khô trơ cuống rạ vàng khè, bọn trẻ trong xóm dùng làm sân đá banh chuối hoặc đi bơi sông không còn trò chơi nào khác. Những ngày ruộng nước về, thằng Quới có nhiều chuyện để làm, nó đặt lờ, đơm lợp, thả trum hay đi bắt cá thia thia. Trước tết chừng hơn tháng, làng nó đã gặt xong đám lúa cuối cùng và cộ về nhà. Đến lúc này chỉ còn mỗi một việc là đi bán hoặc bẫy chim. Những con chim chàng nghịch, ốc cau sống theo ruộng nước bây giờ bỏ làng đi mất tiệt lên tận Ngã Bảy Phụng Hiệp rồi còn đâu.

Nó tiếp tục chạy theo dấu con chim tra trả. Cũng bắt đầu từ con Thề Phụng. Nhỏ này trạc tuổi của tụi nó, nhà ở tận Sài Gòn theo gia đình về quê ăn Tết. Ngày đầu tiên về xóm đã làm trở mắt đám nhóc tí 13,14 tuổi trong làng không kể đứa đó là con trai hay con gái. Vừa về đến nhà ông nó ở đầu làng là nó đã thót xuống xe thả bộ long nhong trong xóm gặp ai nó cũng chào. Con Thề Phụng bận cái quần màu xanh (sau này thằng Quới mới biết là cái quần Jean) cái áo sơ mi ca rô màu xanh, tóc thắt bím, chun mang giày ba-ta. Nó nhảy chun sáo đi khắp xóm làm cho bọn nhỏ thò lỗ mắt ra dòm. Nhứt là đám con trai. Có tiếng chuyện đi khắp xóm "Con nhỏ đẹp như bà tiên." Thằng Quới đứng trong hàng ba nhà ông nó dòm ra, nhà ngoại con Thề Phụng ở kế bên vườn nhà Quới.

Từ nhà dòm xuống nó thấy nóc chợ Sóc Trăng mờ mờ trong ánh sáng ban mai. Cái ngộ là ban sáng thì thấy chợ mà hễ nắng lên là không còn thấy gì nữa. Thằng Quới nhớ mấy ông già bà cả trong làng nói với nó rằng "Nắng quá nó lóa nước không thấy" Ừ nghĩ cũng ngộ thiệt chứ chẳng chơi. Cho nên khi con Thề Phụng hỏi nó, thằng Quới lên mặt song tàn trả lời con Thề Phụng y như vậy. Con Thề Phụng cái mặt ngó thấy "ghét" nghinh nghinh như con trâu ghé ngựa sừng, còn cái thân thể nó thì có mùi thơm, không tỏ vẻ nể thằng Quới chút xíu nào. Cho đến hai ngày sau khi nó về làng, con nhỏ ra ruộng chơi đá banh với đám con trai và tập hợp đám con gái cùng tuổi làm thành đội quân chơi đủ trò "cờ lau Đình Bộ Lĩnh" với đám con trai. Con nhỏ thông minh, con nhỏ ngổ ngáo mới ở làng có 2 ngày đã làm thất điên bát đảo cái đám con trai, trong đó có thằng Quới.

Từ cái vườn nhà ngoại, thằng Quới theo dấu con tra trả xanh. Thằng Quới chắc mẫm là con đực. Nó biết chắc vì các giống chim thì con đực thường đẹp hơn con mái. Thằng bạn rất thân "trời đánh" của nó làm khó hỏi nó:

Sao mày biết giống chim trống đẹp hơn con mái?

Thằng Quới niên niên cái đầu:

Sao hồng biết. Như con gà trống đỏ, con chim cu đất đỏ, như con chích chòe đỏ, con gà Tây nhà ngoại tao đỏ....con trống nào cũng đẹp hết trơn.

Thằng "trời đánh" không chịu thua:

Sao kỳ vậy? Sao chỉ có giống chim con đực mới đẹp chớ? Con cá cũng vậy đó mừ.

Thằng Quới gân cổ lên:

Đâu mày nói thử coi.

Bạn nó vênh mặt nói:

Mày thấy con cá thia thia hông? Cá trống vì vẩy đầu đuôi óng ánh xanh đỏ còn con mái xám ngoét một màu.

Thằng Quới ngật ngừng:

Ờ...cũng có lý. Nhưng mà chỉ có con thia-thia thôi, còn tiết nhiên con đực nào cũng xấu ỉn.

Đâu mày chỉ tao coi?

Thằng Quới khuyển 1 tay còn tay kia chỉ mặt thằng bạn nói:

Mày đó. Mày xấu ỉn, mày hôi rình bần quần tà lòn rách đáy...con Thử Phụng nó nói mày xấu hoặc à.

Thằng bạn nó đỏ mặt sừng cò tưởng đâu có chuyện. Nhưng rồi bạn nó bỏ chạy mất. Quới đứng một mình ngẩn ngơ hồi hận. Tại sao nó lại nghe lời con nhỏ chớ? Nó lầu bầu:

Cũng tại con Phụng hết trơn.

Quới đứng im dưới gốc cây theo dõi con tra trả. Con Thử Phụng, một buổi nọ đứng khuyển hai chum, tay xỏ trong túi quần, giảng cho nó như vậy: "Muốn dụ dễ con cái, con đực cần phải có bản sắc "nam nhi" Nhưng không phải lúc nào chiến thuật này cũng đem lại kết quả, thậm chí ngược lại vì con trống "cường điệu lên gân" con mái nó cũng khôn. Chim tra trả trời sanh cho nó cũng nhận ra điều đó rõ hơn cả. Chính vì vậy, chúng được mệnh danh là những chàng Casanova của thế giới tự nhiên."

Thằng Quới chẳng cần biết Casanova là cái quái gì, nó chỉ biết nghe và bây giờ con tra trả trên cây kia đang thể hiện cái "giống đực" của loài chim. Con chim trai đang dụ gái.

Thằng Quới đứng im dưới lùm ngó lên đọt cây. Nó nhìn chăm chú; con chim đực không hề cứng nhắc trong cách dụ dễ, mà rất linh hoạt. Nó tỏ ra nhạy bén khác thường. Trước mỗi phản ứng nhỏ nhất của con cái, nó đều có cách ứng phó ngay lập tức.

Con Thử Phụng nói "Mày không biết thì thôi để tao nói cho nghe. Nhưng nghe rồi mày phải bắt cho tao một con chim tra trả. Tao thấy nó về đầu vườn nhà mày." Con Thử Phụng một lần kêu nó bằng mày hai lần mày, y hệt nhỏ là con trai. Mặc kệ, càng gần thằng Quới càng thấy thích con nhỏ. Nhỏ không cá nó cũng tự nguyện bắt cho nhỏ một con tra trả màu xanh lục óng ánh.

Thế Phụng nói:

Cái giống tra trâu xanh nổi tiếng trong thiên nhiên về cách dụ dỗ con cái theo cách rất lãng mạn....

Thằng Quới lắng tai nghe mê mẩn, con Thế Phụng bỗng phát ngưng ngang, hỏi Quới:

Mà mày có biết lãng mạng là gì không cái đã.

Thằng Quới ngẩn ngơ cụt hứng, Quới lắc cái đầu bồm xồm trả lời gọn lỏn:

Hông!

Hì...hì...tao nói sau, bây giờ nghe tiếp nè. Đầu tiên, con chim trống xây một chiếc ổ thật công phu bằng cành cây, rồi tha về đủ thứ dây màu xanh để trang trí. Sau đó, nó "mời" con cái đến xem ổ. Khi con cái đã chịu vô "nhà," nó mới tìm cách dụ dỗ bằng cách xòe rộng đôi cánh, vẫy vẫy, rồi lượn xung quanh, kêu lên những tiếng lãnh lót ngọt ngào...

Con Thế Phụng đứng dựa lưng vô cây cau lão trong vườn, tay nhón mấy cái chùm ruột chấm vô muối ớt đựng trong miếng lá mít, vừa hít hà vừa giảng, như cô giáo giảng bài, cho thằng Quới. "Những cách này đôi khi làm chim mái sợ hãi và chạy trốn. Ngay lập tức, chim trống thay đổi chiến thuật liền...nói đến đây con Thế Phụng chớp lia đôi mắt nhìn thẳng Quới cười làm thằng Quới điếng thần hồn...Rồi sao mày biết không? Con trống nó cụp cánh lại không kêu nữa, và để con mái tự nhiên ngắm nghía chiếc ổ cho quen dần. Tuy nhiên, chim trống cũng thường bị thất bại, dùng mọi cách mà vẫn không giữ được "nàng" ở lại. Nếu con trống càng kiên nhẫn thì cơ hội thành công càng cao. "

Thằng Quới đoán chừng con tra trả trên kia chưa có "chiến thuật" dụ gái như lời con Thế Phụng nói với nó. Con tra trả trên kia chưa xây tổ ấm, chưa có căn nhà. Nó đang xòe lông màu sắc sỡ để hút lú lo tán tỉnh. Thằng Quới không biết cách nào để bắt hạ con chim hoặc làm bẫy để bắt nó. Tra trả thì chưa bắt được nhưng thằng Quới đã thấy phoi phới trong lòng. Nó có cảm giác con Thế Phụng rất gần gũi với nó. Con nhỏ thông minh và có nhiều trò chơi cho bọn con trai. Lúc nào bày trò chơi con Thế Phụng luôn luôn muốn làm thủ lãnh chỉ huy...và những lúc như vậy thằng Quới được nó chọn cho làm phó tướng.

Còn mấy ngày nữa là Tết sẽ đến. Chợ Tết đã rực rỡ hoa xuân, chợ ngả Bảy đầy ghe buôn bán. Con Thế Phụng bận chiếc "ríp" cái áo trắng có ca rô vàng đầu thắt bín ngồi ở mũi xuồng cho thằng Quới chở đi Phụng Hiệp. Con nhỏ ngồi trên đầu gió, thằng Quới chết ngất trong vùng không gian sực nức mùi thơm. Con Thế Phụng trên bờ ngó ngáo bao nhiêu thì xuống đến xuồng chòng chành càng nó càng xanh mặt bấy nhiêu. Thằng Quới thích chí ra mặt.

Thì mày cũng đỡ ẹt chó có ngon lành gì đâu cà. Trên bờ mày leo lự, mày ăn hiếp tao, mày đòi làm thủ lãnh chỉ huy. Bây giờ xuống nước thì biết đá biết vàng.

Biết con nhỏ sợ nước, thằng Quới mỉm cười và nó chíp trong bụng.

Ừ để ra chỗ kia tao cho mày sợ một phen.

Chiếc xuồng xuôi theo con nước lớn đi từ xóm ra chợ Ngã Bảy. Có nhiều ghe lườn, ghe máy, xuồng chở trái cây, hoa quả đi chợ. Có chiếc ghe lườn chở một ghe đầy nhiều lu, khạp và cái be xuồng ngập ngập mé nước, chòng chành. Chiếc lên chiếc xuống ngược và xuôi. Ghe này chở bông cúc, bông vạn thọ lại có ghe chất đầy những trái ô mô đen sì một đống. Có tiếng kêu từ chiếc ghe này qua chiếc kia, giọng nói sao mà nghe reo vui rộn rã. Cả một khúc sông nhộn nhịp.

Con Thề Phụng sau một hồi quen nước đã bỏ tay ra khỏi be xuồng, quay mặt ngó ngang ngó dọc ra chiều thích thú. Thề Phụng trợn mắt lè lưỡi khi nhìn thấy một thằng nhóc ở trần tròng trực, ốm nhom đứng trên đầu một chiếc tam bản, và đang cong lưng bơi xuồng vượt qua những con sóng xôn xao chạy vô bờ; những con sóng nhỏ do các chiếc ghe máy chạy nhanh gây ra. Thề Phụng nhìn xuồng dòng nước, những vè lục bình trôi theo chiếc xuồng con đang bơi cập sát bờ. Thề Phụng thò tay ra khỏi be xuồng ngắt một cành bông màu tím đưa lên mũi rồi nó gãi vô mái tóc. Thề Phụng quay lại hỏi thằng Quới.

Quới nè, tại sao nước ở đây đục ngầu vậy Quới?

Thằng Quới đang tính kế nhát con nhỏ một phen cho bỏ ghét, nghe con nhỏ tỏ vẻ nhỏ nhe không giống như những lần chơi bắn súng trong vườn, thằng Quới ngắt ngay quên mất dự tính. Nó ngưng bơi trả lời:

Ừ, nước đục vì nước có sinh.

Con nhỏ hỏi tiếp:

Như vậy là sông này coi bộ rộng bề ngang như cạn lắm phải hông?

Cạn gì mà cạn. Ngập lụt đầu đó chớ cạn.

Thề Phụng nheo mắt ngó xuống giòng nước đang trôi đem theo những vè lục bình có bông tím lung linh. Nó không tin lời thằng Quới.

Quới nói sao chớ. Tui...a...Thề Phụng thấy nước đục ngầu à...chắc là giòng sông cạn đó Quới ơi.

Thằng Quới không biết nói sao, nó trả lời cụt ngủn:

Cạn gì!

Thề Phụng kéo ngang vành nón che nắng, tay phải mân mê cánh hoa lục bình vừa mới ngắt trong tay. Thề Phụng hát lên nho nhỏ, Quới ở trên đầu ngọn gió nên không nghe rõ. Quới cố lắng tai nghe...Ừ mà sao giọng con nhỏ trong mà cao vút thế này...nhỏ này mà biết hò đối đáp thì phải biết. Lòng thằng Quới rộn lên bao niềm vui...và những nỗi lo lắng băng quơ. Thề Phụng vẫn ngồi chông chênh trên đầu kia, Quới vẫn đứng ở đầu mũi này cong lưng bơi miết. Có tiếng ghe máy xành xạch, đã nhìn thấy Ngã Bảy trong tầm mắt, càng gần ghe càng đông. Những chiếc xuồng máy, xuồng đuôi tôm đan qua đan lại gần như kín mặt sông. Thề Phụng vui quá nhấp nha nhấp nhồm. Đang khi vui mất lo ngó, một chiếc xuồng máy xấn ngang mũi, chiếc tam bản vòng lên chồm tới và hụp xuống như tuột xuống chiếc hố sâu. Quới ghì xuồng lại, Thề Phụng chơi với mắt thẳng băng ...

A! Ò...Á!...Á!...

Sau một tràng la hoảng, Thề Phụng ngã ùng xuống sông. Chiếc nón bằng lát nhộm xanh nhuôm đỏ trôi phăng phăng theo giòng nước, Thề Phụng chơi vơi lụp chụp trong giòng nước. Quới hoảng kinh chết đứng. Sau một phút sững sờ, thằng Quới bất ngờ chum chun phóng ùng xuống sông...

nhắm hướng Thẻ Phụng bơi sải tới. Sau mấy cái vờn tay, thằng Quới như con giao long vờn lên chụp lấy cánh tay trắng nõn nà đang quẫy lung tung. Thẻ Phụng chụp được bàn tay, nó bèn đeo cứng ngắt thằng Quới. Mắt thẳng bằng, vương một tay vì Thẻ Phụng níu chặt, Quới chìm ngim. Nó uống một ngụm nước, cổ sức ngoi mặt lên và giang rộng cánh tay cặp chặt ngang lưng Thẻ Phụng lật ngửa ra. Nó thở đều hơi, một tay bơi một tay kẹp chặt Thẻ Phụng vào người.

Đừng có nhúc nhích, để tui ...tui diu vô.

Không còn biết mắc cỡ, Thẻ Phụng bấu chặt hai tay vòng qua người thằng Quới, đôi chum kẹp chặt chum Quới làm thằng nhỏ vương vịu mấy lần uống nước. Chưa bao giờ gặp cảnh như vậy, Quới chới vơi. Bao nhiêu sức trai cổ đem ra vật lộn với con nhỏ...Trời lên hụp xuống mấy lần, nhưng Quới vẫn cố giữ cho đầu con nhỏ không chìm trong nước. Không biết bao lâu, có tiếng nhiều người đàn ông léo nhéo:

Ném xuống cho tao cái dây coi Bầy...tui bay kéo chiếc xuống của nó vô bờ trước đi.

Hai ba cánh tay rắn chắc nắm chắc lấy Quới. Nó nghe tiếng một người nói:

Ê, mầy lội vô bờ được hông mầy?

Ngư thấy mẹ, a thần phù nhảy xuống nó ôm cho mầy chết.

Mấy người thanh niên đỡ Thẻ Phụng lên ghe, thằng Quới nắm be nhảy lên theo. Chiếc võ lái ghim máy đứng giữa sông, mấy người đàn bà kéo Thẻ Phụng vô trong hơ lửa.

Bước lên bờ trong chiếc áo bà ba đen, đi chum đất, mặt Thẻ Phụng nhăn nhó như là mắc cỡ, như sợ sệt chưa tan. Quới đứng nhích lại gần hỏi.

Có muốn đi dạo chợ cho biết hông?

Giọng thẻ phụng run run:

Thẻ Phụng sợ quá à. Muốn đi về.

Uông quá.

Uông gì?

Đã tới nơi mà hông đi chơi uông lắm.

Thì bữa khác.

Thì về.

Quới quay lưng hướng xuống bờ sông. Thẻ Phụng đứng yên một chỗ kêu:

Anh...A...Quới đi đâu đó.

Thằng Quới day lưng lại trả lời:

Thì xuống bến bơi về chớ đi đâu.

Thẻ Phụng ngập ngừng:

Đi bằng xuồng?

Chớ bằng gì?

Tui...tui...em...mà sợ lắm hông đi nữa đâu.

Quới chới với nhăn mặt không biết nói gì. Chần vắn một lúc lâu, Quới bước lại đứng trước mặt Thề Phụng, hỏi:

Hông về bằng xuồng hông lẻ lợi bộ về nhà? Biết nhiều xa hông?

Hông!

Năm cây số chớ ít ỏi gì đi mỗi chun lắm đi nời hông?

Hông biết.

Rồi cái xuồng làm sao. Mà biết đường đi hông?

Cái gì? Tui...em...đi một mình hả?

Thằng Quới ngẩn ngơ nhìn Thề Phụng. Đôi mắt con nhỏ mở tròn xoe như đôi mắt con chim bồ câu dưới hàng mi dài cong cong, hai cánh mũi phập phồng, hai má hồng hồng...cái môi phụng phịu. Quới nhìn mà chết điếng trong lòng. Nó rửa trong bụng:

Con nhỏ quỳ mà. Ngó cái mặt nó ai mà dám nói không.

Cái mặt nhỏ Thề Phụng khi làm tướng chỉ huy đám con trai chia phe làm trò Đình Bộ Lĩnh thì sáng quắt, đôi mắt đó bây giờ như đôi mắt con bồ câu mới ra ràng, ngơ ngác, chớp lia chớp lịa.

Thề Phụng hỏi:

Bây giờ tính sao đây?

Tính gì?

Đi về bằng gì đây?

Thì lợi bộ chớ bằng gì.

Quới gởi chiếc tam bản đầu chợ cho một người quen. Nó dẫn Thề Phụng đi băng ngang qua chợ mà trong lòng tiếc hùi hụi vì không được đi chợ tết coi cá thia thia, coi đá gà cựa, gà dao vui kể gì. Nó rửa thắm con nhỏ "quỳ".

Quới phăng phăng đi trước, Thề Phụng lót tót chạy theo sau. Vì sống ở quê cho nên Quới đi chun không dễ dàng, Thề Phụng là dân ở Sài Gòn đi chun không một lát thấy mấy ông trời và nghe ran rát ở bàn chun. Đi một đôi than đau, than mỗi đôi nghỉ. Ra khỏi chợ, trên con đường trải nhựa hai đứa men theo bờ cỏ mà đi. Mặt trời đã lên quá mấy con sào, cái nóng chói chang xoi thẳng vô mặt Thề Phụng, nó nheo mắt, nhăn mặt càng đi càng chậm lại...Đến một khúc quanh đã thấy xóm nhà xa xa, Quới bước sải như chạy đến khi không còn nghe tiếng thở phì phò sau lưng, Quới day lại.

Trời đất quý thần thiên địa ơi. Con nhỏ biến đâu mất...Nhìn quanh, thì ra Thẻ Phụng đau chun nhưng không kêu đã ngồi nghỉ ở gốc cây cách đó vài trăm thước. Quới thờ ra quay bước đi trở lại. Đến gần, Quới thấy mặt Thẻ Phụng đỏ au, hai mắt mở không muốn nổi, đầu tóc rối mù đang ngồi ôm chun nhãn nhỏ.

Đi được hông?

Giọng Thẻ Phụng yếu ớt:

Đau quá!

Vậy mà đòi làm thủ lãnh. Thiệt hông đi phải hông.

Thẻ Phụng ngồi im re không trả lời. Cúi mặt nhìn đôi bàn chun xây xát mấy chỗ rớm máu. Quới đứng một hồi chịu không nổi nên ngồi xuống nắm lấy bàn chun Thẻ Phụng lật qua lật lại sẫm soi. Thẻ Phụng giựt phắt ra:

Hông được rờ người ta.

Đau hông?

Hông.

Hông đau sao mặt nhãn nhỏ như con khi.

Mắt Thẻ Phụng long lanh sáng quất.

Kệ người ta.

Và nó quay mặt đi, Quới chơi với không biết làm sao. Đứng lơ ngơ một hồi Quới nghĩ ra được một cách:

Nè, đưa đây tui cống cho đi.

Thẻ Phụng im re không trả lời. Quới nói lớn hơn:

Đưa tui cống về.

Thẻ Phụng vẫn quay mặt làm lơ, bí quá Quới làm gan xóc nách Thẻ Phụng và kéo hai tay choàng qua cổ mình xóc Thẻ Phụng lên lưng. Con nhỏ chồm đạp đòi xuống. Quới buột miệng:

Uùa sao lạ vậy. Hồi chơi trò Đinh Bộ Lĩnh bắt tui cống hoài mà sao bây giờ hông cho?

Hông biết.

Giọng nói của Thẻ Phụng hết còn gay gắt, nó đã chịu nằm yên trên lưng cho thẳng Quới cống về. Đến bìa làng nó phóng xuống đất, sửa lại vạt áo bà ba và cố gắng bước đi. Quới đứng tần ngần ngó theo từng bước chun. Thẻ Phụng đi một nước vô thẳng ngõ nhà ông nó ở rìa làng không quay lại lần nào. Quới bâng khuâng chép miệng:

Sao kỳ quá vậy nè. Hồi cống nó trong trận Đinh Bộ Lĩnh thì hông sao, mà bây giờ cống nó nằm ngang trên lưng ...hình như cái ngực nó mềm mềm êm ái và hơi thở nó phả vô tai thơm lừng...Ngộ thiệt há.

Và thằng Quới thân thờ đi về phía cổng nhà. Hình ảnh con chim tra trả màu xanh lông đủ màu hực hỏ đang rủ rê con chim gái hiện về trong trí nó. Tết năm nay vui hơn tết mọi năm.

Gió lên phây phây, con nước đang lớn; những vè lục bình trôi đầy mặt sông. Những bông tím lung linh trên giòng nước đục màu phù sa. Con Thỏ Phụng thò tay ngắt một cánh hoa tím mân mê trong tay.

Lê Việt Điều